

Temahæfte

5

**Utilpassede unge tosprogede
og forældresamarbejde**

Udgiver:

HLFU - Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen
Hauser Plads 20, 5.
1127 København K
Tlf. 3311 4466

HLFU er en faglig sammenslutning i LVU,
Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere.

Hæftet er udgivet med støtte fra Ministeriet for flygtninge,
indvandrere og integration

Redaktionsgruppe:

Charlotte Jørgensen, tidl. etnisk konsulent på teknisk skole
Mette Lene Madsen, ungdomsskolelærer, Hillerød Internationale Ungdomsskole
Lis Særmark-Thomsen, HLFU
Tina Bøgehave Christiansen, LVU

Tekst:

Journalist Lucas Vagn Engell, City Pressekontor, 1150 København K

Layout:

Medieskolen/Grafisk • 2800 Lyngby • Micki B. Hansen

Tryk:

TrykBureauet, 2730 Herlev

Web:

Hæftet kan også læses på www.lvu.dk

Oplag:

8.000

Udgivet:

Deember 2005

ISBN: 87-991144-0-2

Tænketanken

På initiativ fra Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen (HLFU) nedsatte Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU) i foråret 2001 en "Tænketank om unge utilpassede tosprogede". Baggrunden var den heftige debat i medierne. Her fremgik det ikke altid, om de unges konflikter med det danske samfund skyldtes almene sociale problemer eller mere specifikke etniske problemstillinger.

Formålet med tænketanken var at opsamle erfaringer og komme med forslag til, hvordan man kan iværksætte initiativer omkring denne gruppes problemer samt at præge debatten.

Deltagerne i tænketanken blev udpeget ud fra et holistisk syn på de unge, så repræsentanter fra forskellige områder, der arbejder med og kender til disse unge, har deltaget i tænketankens møder. På hvert møde var der et oplæg fra udefra kommende oplægsholdere og en efterfølgende diskussion. Referaterne fra møderne bearbejdes af en redaktionsgruppe til udgivelse i temahæfter. Dette hæfte er det femte i rækken.

Det første tema drejede sig om traumatiserede unge tosprogede. Det førte til "Temahæfte 1 – Traomatiserede unge tosprogede", der udkom i marts 2002, og som har været meget efterspurgt.

Det andet tema drejede sig om utilpassede unge tosprogede og arbejdsmarkedet. Det førte også til et temahæfte: "Temahæfte 2 - Utilpassede unge tosprogede og arbejdsmarkedet", som også var meget efterspurgt.

Begge hæfter er »udsolgt«, men kan læses på Internettet på www.lvu.dk under »Nyheder« - »Pjecer og udgivelser«.

Det tredje tema handlede om utilpassede unge tosprogede piger – både "de vilde" og "de stille". Det blev til "Temahæfte 3 – Utilpassede unge tosprogede piger" i oktober 2003 både på tryk og på www.lvu.dk.

Fjerde tema beskæftigede sig med undervisning – især danskundervisning og modersmålsundervisning - for unge utilpassede tosprogede. Det blev til »Temahæfte 4 - Utilpassede unge tosprogede og danskundervisning«, som udkom i maj 2004 på tryk og på www.lvu.dk.

Dette hæfte handler om tænketankens femte tema: forældresamarbejde. Vi har valgt dette tema ud fra en antagelse om, at det er af stor betydning og måske afgørende for et godt resultat, at forældrene inddrages i et samarbejde omkring de utilpassede unge tosprogede. Hæftet er udarbejdet på baggrund af oplæg fra etnisk konsulent Manu Sareen, Københavns Kommune, skoleleder Hüseyin Dyugu, undervisningsprojektet Lautrup i Ballerup, skoleinspektør Jeanne Jakobsen, Sjællandsgades Skole, vejleder Charlotte Foged Christensen, UU-Nord, og ungdomsskolelærer Mette Lene Madsen, Hillerød Internationale Ungdomsskole.

Hæftet kan også læses på www.lvu.dk/pjecer, www.erfaringsdatabasen.dk og www.emu.dk/erhverv/flygtningeogindvandrere. Hæfte 3, 4 og 5 kan fås hos HLFU/LVU.

Vi håber, at temahæftet kan være med til at sætte tanker og diskussioner i gang til gavn for det daglige arbejde med disse unge og deres forældre.

God læselyst!

Lis Særmark-Thomsen
HLFU/LVU
december 2005

Indledning

»Utilpasset« kan dække over alt fra drengestreger til psykopatisk voldskriminalitet. I dette hæfte bruges »utilpassede« om unge med truende, voldelig, kriminel eller anden adfærd, der skaber utryghed hos omgivelserne, eller misbrug af alkohol og/eller stoffer. »Utilpasset« er altså ikke et udtryk for en fremmed kultur, snarere for fravær af kultur.

”Tosprogede” er en udbredt betegnelse for herboende borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Det vil sige indvandrere og flygtninge i første, anden eller tredje generation, hvad enten de er danske statsborgere eller ej. Betegnelsen hentyder til, at familiens daglige sprog er det oprindelige modersmål, og at dansk er deres andetsprog.

Tanken med hæftet er både at give råd og ideer ud fra andres erfaringer, men også at vække til debat. For der er stadig brug for inspiration, gode ideer og nye metoder i samarbejdet med forældrene til de utilpassede tosprogede unge.

Hæftet henvender sig til alle, der arbejder med disse unge og deres forældre. Det kan være undervisere, pædagoger, projektmedarbejdere, socialrådgivere, vejledere, ansatte i kriminalforsorgen m.fl. For nemheds skyld bruges især ordet lærer i hæftet, men det kunne i en del tilfælde lige så godt have været en af de andre faggrupper.

Om tosprogede familier

I de områder, hvor problemer med utilpassede unge tosprogede er mest synlige, kan man dele familierne i tre grupper for overskuelighedens skyld, selv om det selvfølgelig må blive meget skematisk.

Der er velintegrerede familier med uddannelse og som taler to sprog, fx arabisk og dansk, og børnene fungerer godt.

Så er der de velintegrerede familier, der ikke taler dansk, men som klarer sig ved hjælp af tolk. De klarer sig også godt, og de har tjek på børnenes skolegang og fritid.

Endelig er der de ikke-integrerede familier, der ikke taler dansk, og hvoraf mange ikke har job. Faderen er ofte fraværende, og moderen har måske psykosomatiske lidelser. Intet hænger sammen i familien. Børnene passer hinanden på gaden eller i gården til sent om aftenen, og miljøet kan være meget rå. De klarer med andre ord sig selv, mens mor er i lejligheden og ser fjernsyn. Hun har opgivet opdragelsen, og far er i klub. Børnene er ofte meget velopdragne inden for hjemmets fire vægge, men udenfor kan de være nogle »rigtige banditter«. Moderen ved det bare ikke.

Grundlæggende er tosprogede familier dog ligesom danske: de vil gerne samarbejde med skolen, men mangler ofte redskaber til det.

En af årsagerne er de store forskelle på forældreansvar i Danmark og i mange af de lande, indvandrerne kommer fra. Nogle steder har skolen overtaget hele forældreansvaret i skoletiden, mens forældrene - eller fx naboer - overtager det efter skoletid. I Danmark er det anderledes, her er ansvaret delt mellem hjem, skole og fritidsaktiviteter, og forældrene er - i princippet - med i det hele. Der er tale om et samspil. I nogle af de store etniske grupper har fritidsaktiviteter ikke den store respekt hos forældrene, der fx ofte ikke ved, hvad en ungdomsskole er.

Mange tosprogede unges forældre har svært ved at forstå, at man også kan lære noget efter almindelig skoletid. Især pigerne har ofte mange pligter i hjemmet. Derfor er det vigtigt at forklare forældrene, at fritidsaktiviteter, ungdomsskole m.m. også er undervisning. Det er bl.a. her, man får brugt det danske sprog i praksis. På samme måde er det godt at arbejde for at få alle med på lejrture, skiferier o.lign.

I det hele taget er det en stor opgave at forklare disse familier, hvad »ungdom« og »identitetsdannelse« betyder i Danmark. Og danske familiers måde at leve på er ofte provokerende for tosprogede familier. Fx kan det, at danske unge er ligeværdige og disku-

terer alt med deres forældre, være en trussel mod familier med en patriarkalsk struktur, som i Danmark hører fortiden til. Derfor må børnene ikke blive for danske.

Desuden er der forskellene på drenge- og pigeopdragelse i familierne. Drengene får meget lang snor, men pigerne skal man have styr på. Pigerne er derfor vant til at få stillet krav på en helt anden måde end drengene.

INTEGRATION

Fra at have haft 98 pct. tosprogede elever, har en folkeskole på Nørrebro i København i dag »kun« ca. 50 pct. tosprogede børn i indskoling. Udviklingen blev vendt efter en aktiv indsats over for danske forældre i området og ved at sprede de tosprogede børn på flere skoler.

Resultaterne er gode ifølge skolen selv. De tosprogede børn trives bedre i klassen og fungerer bedre socialt. Og de danske familier er gode til at hjælpe - lige fra at ringe når der er børnefødselsdage til at låne gummistøvler ud o.lign. Det betyder meget, at danske familier tager medansvar for integrationen. Det spændende er, om interessen og hjælpen kan fastholdes i de ældre klasser.

I arbejdet med utilpassede unge tosprogede kan man ofte hente mange ressourcer i familierne og bygge på dem. Fx tager de unge på en helt anden måde end danske unge del i familiens opgaver, de har pligter og yder ofte omsorg over for mindre søskende. Omsorgen er selvfølgelig uheldig, hvis det bliver til dårlig påvirkning og fører til lillebrorbander. Men familierne har ofte et stærkt netværk, som det kan være en god hjælp at inddrage og bruge det positivt fx i familierådslagning. Dermed bliver ansvaret i familien.

Familierådslagning er en netværksbaseret metode, man kan bruge i en helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i de ressourcer, der findes i familien og/eller netværket omkring barnet og den unge (se fx www.familieraadslagning.dk). Målet er, at forældrene

skal være medspillere, og ikke modspillere. De er en del af løsningen på problemerne med de unge utilpassede.

Derfor er det også en forkert strategi, når der i mange år har været en tilbøjelighed til at skåne især svage mødre for sandheden om deres børn. Mødrene skal have sandheden at vide. Ellers kan de ikke blive en del af løsningen.

På samme måde er det uacceptabelt - og utilgiveligt - når tosprogede børn får lov at være udsat for omsorgssvigt længere end danske børn. Mange tosprogede børn lever i forhold, som danske børn var blevet fjernet fra for længst.

Når der er mange tosprogede i en skole eller anden institution, så har normerne det med at rykke sig på alle områder. Det er ikke altid lige heldigt. Det sker fx for ofte, at skoler ikke indberetter mistanker om, at der er noget galt; der bliver kun talt om det på lærerværelset. Når der er mistanke om omsorgssvigt, skal det straks indberettes til de sociale myndigheder.

Og myndighederne skal være hurtigere til at gribe ind. I alle kommuner er der sagsbehandlere, for hvem tingene går i stå, så sager bliver forsinket. Det kan skyldes berøringsangst, og det gælder også i forhold til danske familier. Men det kan være katastrofalt for den unge.

Det er også et misforstået hensyn, når børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk placeres på et forkert niveau i skolen. Det sker fx i kommuner med meget få tosprogede, hvor der måske kun er én indvandrer i en 9. eller 10. klasse. Vedkommende sidder der måske kun, fordi man synes, det er synd, hvis han eller hun skal placeres på sit rigtige niveau, der måske svarer til 3.-4. klasse. Det betyder, at de reelt ikke lærer noget.

Samarbejde med tosprogede forældre

Respekt, dialog og konsekvens er nøgleord, når man arbejder med tosprogede forældre.

Krav til forældrene skal være tydelige og passende. Man skal tage små, men sikre skridt, og der må ikke være skjulte dagsordener. Man skal tage én ting ad gangen og ikke blande »møde til tiden« og »det går ikke så godt i matematik« sammen.

Det er vigtigt, at forældrene ikke føler, at de taber ansigt. Men det er lige så vigtigt, at de føler, at noget fungerer. Ellers har de ikke lyst til at komme.

Det er også vigtigt at signalere, at de skal komme til forældremøder. Hvis man både ringer og skriver til forældrene, så kommer de til møderne. Når man indkalder skriftligt til forældremøder, skal der ikke stå: »Kommer/kommer ikke«, men »Der er forældremøde...«. Og at skulle krydse ja eller nej til, om man kommer, får det til at lyde, som om det er frivilligt i betydningen mindre vigtigt eller ligegyldigt. Det duer ikke i forhold til de tosprogede familier. Der må ikke være tvivl om, at forældrene skal deltage i møder på skolen, ellers er der en stor gruppe forældre, der ikke kommer.

Som en københavnsk skoleleder udtrykker det: »Jeg havde ikke troet det for 10 år siden, men jeg er blevet meget hård. Jeg er helt TYDELIG og KLAR i mine signaler om, hvad en ordentlig skole, forældre eller elev er, og om, hvad der er rigtigt og forkert.«

MEDBORGERSKAB

En folkeskole på Nørrebro i København er med i et projekt om medborgerskab i samarbejde med Integrationsministeriet. Baggrunden er, at en del tosprogede ofte støder danskere på deres værdier og demokratiske holdninger. Derfor er opgaven at lave en skole, der bygger på medborgerskab. Den skal præcisere, hvorfor medborgerskab er så centralt i det danske samfund. Demokrati er ansvar (forældreråd, elevråd) og ikke kun frihed. Hvordan er man en god medborger og ikke modborger, som i nogle områder og miljøer desværre er et stærkt stigende problem. Fx er der if. en skoleleder på Nørrebro i København meget stor modvilje mod dansk kultur og Danmark blandt en stor del af de etniske grupper i området. Det giver sig udslag i en stigende dæmonisering af danskere, og det kræver handling nu, mener hun.

Ide: Forældreskoler: Hvordan er man forældre i Danmark. Inspiration kan bl.a. hentes fra forældrekurser i Grønland. Her udvalgte man nogle dårlige og nogle velfungerende familier (rollemodeller). Formålet var at lære de dårlige familier, hvad en god familie er. Det har været en stor succes. Højskoleprojektet er et lignende tiltag, som har kørt i København i en årrække med deltagelse af to familier fra hver skole.

Man skal have klare mål med forældresamarbejdet, og det er godt med systematik og rutiner. Bl.a. kan man indarbejde en rutine om, at forældrene kommer fast på skolen. Man skal også sikre sig, at forældrene forstår handleplanerne; ellers kan de ikke medvirke til at føre dem ud i livet.

Men husk, at forældresamarbejde er et middel. Målet er en ordentlig eller hensigtsmæssig adfærd hos barnet eller den unge.

Der er ikke kun én opskrift på, hvordan forældresamarbejde skal gribes an. Der er for mange individuelle forhold, der skal tages hensyn til. Men man kan få en række nyttige tips, erfaringer og viden, som man kan kombinere med sin egen sunde fornuft - og dermed gøre sine egne erfaringer til at udvikle en god praksis.

Et vigtigt råd er, at man skal passe på myterne om, at de tosprogede børns forældre ikke vil deltage i forældresamarbejdet. En erfaring er, at forældre til tosprogede børn kommer til konsultationerne på skolen, men ikke i samme grad til forældremøderne, da det faglige efter deres opfattelse er skolens ansvar. Og så skal man huske, at det især er de utilpassede børns familier, der har brug for rådgivning.

En god start kan være at spørge forældrene, hvordan de vil have, at forældresamarbejdet skal gribes an. I den forbindelse kan det være en god ide, at mødet foregår på forældrenes sprog, og at der er tolk til lærerne. Og ikke omvendt. Og det er meget vigtigt, at man taler konkret om deres børn. Det skal ikke blot være en snak om løst og fast og stort og småt.

En anden god ide kan være netværksmøder med alle involverede sammen med forældrene. Det giver et bedre resultat, når der skal laves en plan for den unge, som forældrene skal inddrages i. Men det tager tid.

KULTURMØDE

En folkeskole på Nørrebro i København holder kulturmøder fx med fokus på forældreskab. Her bruger skolen sine tosprogede lærere. Det har den sidegevinst, at disse lærere for alvor får lov at træde i karakter over for deres danske kolleger ved disse arrangementer. Arrangementet foregår på deres sprog, og det er de danske medarbejdere, der skal have tolk. På kulturmøderne får man afklaret forventninger fx om vigtigheden af at deltage i børnefødselsdage. Det får de fleste til at sige ja fremover; de var blot ikke klar over, hvor vigtigt det er for danske børn, at alle kommer. Sådan er det også med mange andre spørgsmål.

Ide: Forældreskab i danskundervisningen.

Sprogskolerne kunne som en del af undervisningen i danske kultur- og samfundsforhold arbejde med forældreskab, forældremøder, børnefødselsdage - hvad det i det hele taget vil sige at være en god forælder i Danmark.

Brug ikke ressourcer på pjecer. Det er spild i forhold til disse målgrupper.

Når det drejer sig om utilpassede unge er det ikke godt nok kun at ville i dialog med forældrene. Man skal også forsøge at ændre den unges adfærd. De kan jo fx ikke møde til tiden, hvis de kommer hjem kl. 3 om natten.

Hvis forældrene ser, at de professionelle kan noget, så kommer der også et forældresamarbejde i gang.

Men det er vigtigt, at de unge og familierne kan mærke, at man kan lide dem eller accepterer dem som ligeværdige. Det er udgangspunktet.

Man skal dog ikke tage noget for givet mht. forældresamarbejdet. Forældrene vil gerne involveres, men det skal gribes rigtigt an, og det kan være svært at skabe tillid, når medier, politikere og andre hele tiden lægger en negativ tone i integrationsdebatten.

Der skal være en ordentlig og dygtig tolk til forældremøderne. Der skal være en fast aftale med tolken om, hvad han/hun skal gøre. Tolken er ikke kulturformidler, men kun oversætter.

Det er meget forskelligt, hvor meget forældrene spørger.

Husk, at mødrene skal med! Pga. moderens centrale rolle i forhold til opdragelse og skole, er det vigtigt, at netop hun kommer med til forældremøderne. Hvis det kun er faderen, så er der stor sandsynlighed for, at informationerne ikke kommer videre.

Medarbejderen i samarbejdet

Man skal huske at hilse på alle forældre og veksle et par ord med dem. I de ikke-integrerede familier er det helt centralt, om læreren er i stand til at skabe tillid. Det kræver et stærkt engagement. Men

hvis det lykkes, kan man være så heldig, at det gode forældresamarbejde også lykkes.

Lærere kan have berøringsangst pga. den hårde udlændingedebat og undlade at stille krav, fordi de er bange for at blive kaldt racister. Man skal ikke være bange for at bruge sin faglighed, og man må ikke blive forblændet af etniciteten. Desuden skal man møde forældrene uden fordomme og se hver enkelt - og ikke en stereotyp masse af tosprogede forældre. Ellers får man ikke kontakt.

Undersøgelser har vist, at det er almindeligt i behandlingssystemet (fx fængselsvæsenet), at etniske danskere og mennesker med anden etnisk baggrund ikke bliver spurgt om det samme, når der skal laves handleplaner. De behandles ikke ens. Fx spørger man ikke så meget til tosprogedes familie, baggrund osv. Det er ikke godt nok.

Læreren skal udstråle autoritet og have styr på tingene. Man skal være ordentligt klædt på og give et ordentligt håndtryk, som man vil gøre med alle andre. Hvis man er kulturforskrækket, så bliver forældrene det også.

Hvis man bliver udsat for kritik som underviser, fx omkring valg af lærebøger, så hold fast i, at det ved læreren bedst. Elever og forældre skal have respekt for læreren, som ikke skal finde sig i alt i tolerancens navn. Men det gælder selvfølgelig om at finde den rette balance, for det er også godt, at forældrene forholder sig til undervisningen.

Tal ikke ned til forældrene, men mød dem menneske til menneske. Og hvis der medvirker tolk ved samtalen, så husk at det er forældrene, man skal have øjenkontakt med, ikke tolken. Det er minimum af respekt at se forældrene i øjnene, selv om man ikke forstår dem.

Vær professionel og sæt rammer for, hvad et forældremøde er. Forældrene ved ikke, hvad der skal ske.

Det er et godt fif at starte et møde med at give forældre kredit for opdragelsen af deres børn. Man skal selvfølgelig ikke lyve og

sige, at de har opdraget deres barn godt, hvis de ikke har. Men så kan man fx sige, at man godt ved, de har gjort deres bedste. Giv dem ansvaret for børnene tilbage. Det giver dem status som gode forældre, og det har de brug for.

Det er ofte en god ide, at læreren - eller andre, der arbejder med den unge - møder familien i dens eget hjem. Man får meget at vide om familierne ved besøg i hjemmet.

Desuden er familierne så på hjemmebane, og det kan lette samarbejdet. Men det er vigtigt, at læreren respekterer hjemmets normer og husker, at han/hun er gæst.

Hjemmebesøg skal struktureres stramt. De må ikke være for lange (fx en time), og tiden skal overholdes.

Kvindelige medarbejdere er ofte bedst til hjemmebesøg, og det kan i visse tilfælde være en fordel, at en kvindelig medarbejder har en kvinde-til-kvinde-sank med moderen. Men det er en lige så vigtig opgave for de mandlige medarbejdere.

DIALOGMØDER

Det kan være svært at få gang i forældresamtaler ved forældremøderne. Her kan det være en ide at dele forældrene op i emnegrupper, fx om lektier. Forældrene skal lære, at de godt må være med til at bestemme på skolen, og at de fx skal hjælpe deres børn med at finde emner til opgaver i de ældste klasser.

En storkøbenhavnsk ungdomsskole holder forældremøder under overskriften »Bedre dialog«. Ved hvert bord bliver en gruppe forældre placeret sammen med en professionel, dvs. en lærer, vejleder e.lign. Her diskuterer man det, forældrene er optaget af - og kun én problemstilling ad gangen. Desuden bliver der sat fokus på, hvad forældrene forventer af lærere, vejledere, socialrådgivere m.fl. På den måde får man løst en række problemer fx omkring lejrskoler. De forældre, der ikke kommer til forældremøderne, bliver besøgt i hjemmet. Men det sker på en måde, så de ikke taber ansigt eller føler, at de bliver bebrejdet, for formålet er jo dialog og samarbejde.

Vejledning om uddannelse

En undersøgelse har vist, at familier med anden etnisk baggrund end dansk taler mere om uddannelse med deres børn end danske familier gør. »Familieundersøgelsen« kan ses på www.uvm.dk og www.inm.dk.

Det er et godt udgangspunkt. Men det er vigtigt at involvere mødre. Hvis man kun taler med fædre, er der kun én, der får informationen. I de familier, hvor moderen fungerer som mor, styrer hun både skolen og opdragelsen. I de familier, hvor hun ikke fungerer, kan det være en idé at bruge velfungerende mødre/familier som rollemodeller.

Det kan være en stor opgave at forklare mange tosprogsforældre, at deres børn kan få succes som andet end læge eller advokat. Ofte er drømmen urealistisk i forhold til børnenes og de unges evner, og det kan være et urimeligt forventningspres at lægge på dem. Man skal ikke altid skyde »drømmen« direkte ned, men fx i stedet fokusere på delmål og forklare forældrene vejen til jobbene.

Hvis man bruger uddannelsespecer o.lign., skal man gennemgå dem med forældrene. Man kan ikke forvente, at de selv læser dem eller forstår dem.

På en ungdomsskole for unge med udenlandsk baggrund får de unge mindst to vejledningssamtaler, og bagefter kommer forældrene til et møde med samme indhold.

Samtaler med forældre til utilpassede drenge

Fx kan der deltage to lærere eller en vejleder og en lærer. De skal skabe tillid til, at det er det rigtige, de gør. Og det skal ske i samarbejde med forældrene.

Det er vigtigt med en ordentlig tolk, så der ikke bliver »sladret« om familien - det er de meget ømme overfor. Og man skal under alle omstændigheder undgå, at børnene eller de unge selv er tolke for forældrene, for man kan ikke være sikre på, at de oversætter præcis det, læreren siger.

Den unge er som regel med. Men det kan være nødvendigt at tale med forældrene alene, hvis det drejer sig om vold i hjemmet, misbrug, at sætte grænser, struktur i hverdagen, sengetider, forældreansvar etc.

På mødet kan man udforme en kontrakt med den unge, som skal indfries, hvis den unge fortsat vil gå på skolen. Det skal ske i samarbejde mellem forældre, lærere og socialpædagoger.

Frække eller udadreagerende drenge har ofte ikke ressourcerstærke forældre, og forældrene er ofte traumatiserede efter at have oplevet uhyrligheder i det land, de kom fra. Det betyder, at fædre fx i ekstreme tilfælde kan falde i søvn under møderne, fordi de ikke har sovet om natten. Somme tider er der en stærk mor at bygge på, men hun kan også være brudt sammen.

Hvis familien er brudt sammen, kan det være en idé at foreslå familiens sagsbehandler at få tilknyttet en hjemme-hos'er. Det er meget billigere at skabe rammer og strukturer i hele familien i stedet for at skulle gribe ind over for hvert enkelt barn, hver gang der er problemer.

Sagbehandlerne i kommunerne kan være så pressede, så de ikke altid er i stand til at reagere så hurtigt som påkrævet.

Som regel kan man stille de samme krav til tosprogedes forældre som til danske. For de mest almindelige regler for ordentlig opførelse er mere eller mindre internationale. Selvfølgelig skal der udvises kulturel tolerance, men det er helt grundlæggende at holde fast i begreber omkring ordentlig opdragelse - og forskellen i begreber er ikke stor.

Få mere at vide her:

www.uc2.dk

UC2 er et videncenter om tosprogethed og interkulturalitet under CVU. Centeret indsamler, analyserer og formidler praktisk og forskningsmæssig viden om sprog og integration for at hjælpe medarbejdere på området med udvikle deres daglige praksis.

www.dpb.dpu.dk/infodok

Informations- og Dokumentationscenteret for Fremmedsprogspædagogik under Danmarks Pædagogiske Bibliotek.

www.sfi.dk/sw198.asp

Her kan man læse alt om PISA-undersøgelsen (resume, oversigt, baggrund osv.), og man kan også hente hele rapporten her på Socialforskningsinstituttets hjemmeside.

www.ufe.dk

Ufe står for Undervisere for tosprogede elever. Det er en faglig organisation under Danmarks Lærerforening og Københavns Lærerforening for lærere, som beskæftiger sig med undervisning af indvandrer- og flygtningeelever. På hjemmesiden er der bl.a. nyhedsbrev og tema-artikler.

www.tosprogede.kk.dk

Københavns Kommunes Uddannelses- og Ungdomsforvaltning har en Afdeling for Tosprogsudvikling. Den driver sin egen hjemmeside med mange nyttige oplysninger, nyheder og links.

www.lvu.dk/sw1896.asp

Sektionen for indvandrerlærere i LVU. Her finder man bl.a. tidsskriftet FOKUS på dansk som andetsprog for voksne.

www.inm.dk

Her kan man bl.a. finde nyhedsbrevet Det Flyvende Tæppe og den »familieundersøgelse«, der er omtalt i hæftet.

www.vildelaereprocesser.dk

Vilde Læreprocesser er et projekt under Københavns Kommune, der er udsprunget af projektet De Vilde Unge. Hjemmesiden har tekster om eller af vilde unge - også en del med anden etnisk baggrund end dansk.

www.udryk.dk

Udtrykningsholdet er nedlagt, men hjemmesiden med beskrivelse af projekter, undersøgelser, litteratur og statistik om arbejdet med utilpassede ligger der stadig.

www.nydansker.dk

"Aktuelle informationer for integrationsmedarbejdere, undervisere og studerende, foreningslivets frivillige, arbejdsmarkedets parter og politikere og presse". Også kaldet integrationsområdets Net-Guide.

www.erfaringsdatabasen.dk

I Integrationsministeriets Erfaringsdatabase beskriver kommuner deres erfaringer med at integrere udlændinge under integrationsloven.

www.emu.dk/erhverv

Danmarks uddannelsesportal formidler bl.a. god praksis om integration på de erhvervsrettede uddannelser.

www.familieraadslagning.dk

En hjemmeside oprettet af Kommunernes Landsforening, KL, med kurser i familierådslagning, dialogfora, links mv.

www.ufc-bu.dk

Udviklings- og formidlingscenter for børn og unge under Socialministeriet har familierådslagning, vilde piger og anbringelse af etniske minoritetsunge som nogle af dets aktuelle fokusområder.

www.social.dk

Socialministeriets sociale portal har en masse om socialt udsatte familier, familierådslagning, kriminelle unge m.m. under menubjælken »Børn, unge og familie«

Man kan også søge viden og inspiration fra Sverige:

www.lhs.se/sfi

Er et nationalt ressourcecenter for svenske indvandrere og svensk som andetsprog.

www.integrationsverket.se

Arbejder med at skabe forudsætning for integration i Sverige.

LVU's tænketank om unge utilpassede to-sprogede består af repræsentanter fra:

- Askovgårdens klubber, Nørrebro, København
- Det Kriminalpræventive Råd
- Direktoratet for Kriminalforsorgen
- Erfa-gruppen for unge tosprogede i LVU
- Heltidslærerforeningen i Ungdomsskolen (HLFU)
- Integrationsministeriet
- Jysk Center for Videregående Uddannelse (JCVU), Århus
- Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (LVU)
- Skole- og ungdomsvejledningen, Frederiksberg Kommune
- SSP-samrådet
- TTT - Transkulturelt Terapeutisk Team
- Undervisningsministeriet
- Ungdomspædagogisk videns- og udviklingscenter, CVU Fyn,
- "Ungenetværk", Nørrebro i København
- samt repræsentanter for forældre og arbejdsmarked

